



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.6.2014
COM(2014) 387 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Nov dogovor za evropsko obrambo

**Časovni načrt za izvajanje Sporočila COM(2013) 542 – za konkurenčnejši in
učinkovitejši obrambni in varnostni sektor**

1. Uvod

Komisija je julija 2013 predložila sporočilo „Za konkurenčnejši in učinkovitejši obrambni in varnostni sektor“ (COM(2013) 542) kot prispevek k zasedanju Evropskega sveta iz decembra 2013. Poleg tega je napovedala podroben časovni načrt s konkretnimi ukrepi in roki za področja iz navedenega sporočila. To poročilo izpolnjuje to zavezo.

Evropski svet je v svojih sklepih iz decembra 2013, ki so hkrati tudi podprli sklepe Sveta z dne 25. novembra 2013, pozdravil sporočilo in se odločil, da bo junija 2015 pregledal napredek na vseh zadevnih področjih. Komisija si na podlagi sklepov Evropskega sveta prizadeva izpolniti naslednje cilje:

- notranji trg za obrambo, ki evropskim družbam omogoča, da v vseh državah članicah neovirano in brez diskriminacije opravljajo dejavnosti;
- sistem varnosti dobave na ravni EU, ki zagotavlja, da so oborožene sile zadostno oskrbljene v vseh okoliščinah ne glede na to, v kateri državi članici imajo njihovi dobavitelji sedež;
- pripravljalni ukrepi za raziskave, povezane s skupno varnostno in obrambno politiko (SVOP), da se prouči možnost evropskega raziskovalnega programa, ki bi lahko v prihodnosti zajemal tako varnost kot obrambo. Ti ukrepi bi tudi izkoriščali vse možne sinergije med obstoječimi civilnimi raziskavami in raziskavami na področju obrambe; ter
- industrijska politika, ki spodbuja konkurenčnost evropske obrambne industrije in pomaga po dostopnih cenah izdelati vse zmožljivosti, ki jih Evropa potrebuje za zagotovitev svoje varnosti.

Za izpolnitev teh ciljev je v tem poročilu določen časovni načrt za dejavnosti iz Sporočila. Časovni načrt vključuje veliko različnih ukrepov iz različnih politik, ki so kljub temu pogosto medsebojno povezane: z izboljšanjem varnosti dobave med državami članicami bodo na primer obrambne družbe lažje dostopale do čezmejnega trga; z boljšo standardizacijo se bosta spodbujali interoperabilnost in odprtost trga; s skupnim certificiranjem se bodo znižali stroški in povečala konkurenčnost industrije itd. Vsi ti ukrepi bodo skupaj prispevali k večji učinkovitosti evropskega obrambnega in varnostnega sektorja, s čimer se bo okrepila SVOP Unije¹.

Komisija bo pri razvoju in izvajanju teh ukrepov tesno sodelovala z državami članicami, Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD) in Evropsko obrambno agencijo (EDA). To

¹ Ukrepi iz časovnega načrta ne vplivajo na proračun EU in ne presegajo odobrenih proračunskih sredstev, ki so že predvidena v uradnem finančnem načrtovanju Komisije, ter so združljivi z ustreznimi evropskimi programi, ki so vključeni v večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020. Vsak ukrep iz tega časovnega načrta je skladen in združljiv z ustreznimi finančnimi instrumenti, vzpostavljenimi v večletnem finančnem okviru.

vključuje redna srečanja na strateški ravni za spremljanje izvajanja časovnega načrta kot celote in posvetovanja na tehnični ravni za posamezne ukrepe. Vzporedno s tem bo Komisija še naprej redno obveščala države članice prek ustreznih organov Sveta, direktorjev za obrambno politiko in EDA. Redna posvetovanja bodo potekala tudi z Evropskim parlamentom in industrijo.

Evropski svet je priznal potrebo po okrepljenem sodelovanju na področju evropske obrambe, ki bi bilo popolnoma v skladu z organizacijo NATO. Komisija bo z izvajanjem Sporočila prispevala k trdnim industrijskim temeljem za to sodelovanje.

2. Časovni načrt

2.1 Notranji trg

Spremljanje trga

Spremljanje trga je ključno za zagotovitev pravilne uporabe direktive o javnih naročilih na področju obrambe (Direktiva 2009/81/ES) in oceno njenega učinka. Pomembno je tudi za merjenje napredka industrijske politike Komisije v tem sektorju.

Pristop in pričakovani rezultati

Komisija bo sistematično ocenila javna naročila, objavljena na spletišču EU Tenders Electronic Daily (TED), in statistična poročila držav članic. To vključuje kvantitativno in kvalitativno analizo. Vzporedno s tem bo spremljala javna naročila na področju obrambe in varnosti, ki niso objavljena na spletišču TED, med drugim prek specializiranih medijev in informacij udeležencev na trgu.

Te dejavnosti bodo pomagale zagotoviti pravilno uporabo Direktive 2009/81/ES. Poleg tega bodo zagotovile podlago za poročilo o izvajanju, ki ga mora Komisija do avgusta 2016 poslati Evropskemu parlamentu in Svetu². V tem poročilu bo Komisija ocenila, v kolikšni meri „so bili doseženi cilji te direktive v zvezi z delovanjem notranjega trga ter razvojem evropskega trga za obrambno opremo in evropskih obrambnih tehnoloških in industrijskih temeljev, med drugim ob upoštevanju položaja malih in srednje velikih podjetij [...]“.

Pojasnitev nekaterih izključitev

Pravilna uporaba izključitev iz področja uporabe Direktive 2009/81/ES je ključna za njeno učinkovitost. V tem smislu so pomembne zlasti prodaje s strani ene vlade drugi vladi (člen 13(f)) ter nakupi na podlagi mednarodnih sporazumov (člen 12(a)) in prek mednarodnih organizacij (člen 12(c)), saj se nanašajo na pomembne dele trga.

² Člen 73 Direktive 2009/81/ES.

Pristop in pričakovani rezultati

Prodaje s strani ene vlade drugi vladi: Komisija je decembra 2013 začela poizvedovalno raziskavo o prodajah s strani ene vlade drugi vladi v Evropi. Kot naslednji korak bo jeseni 2014 organizirala delavnici z državami članicami. Na podlagi tega bo oblikovala navodila za uporabo izključitve. Rok za pripravo teh navodil je začetek leta 2015.

Mednarodni sporazumi in organizacije: delo v zvezi s to pojasnitvijo se bo začelo leta 2015 in bo sledilo enakemu pristopu. Podprto bo z neposrednimi razpravami z Agencijo za podporo pri organizaciji NATO (NSPA) in Organizacijo za oborožitveno sodelovanje (OCCAR). Rok za pripravo teh navodil je konec leta 2015.

Nadomestila

Zahteve po gospodarskih nadomestilih so ne glede na oznako v nasprotju z načeli iz Pogodbe EU in učinkovitimi metodami za javna naročila. Komisija si prizadeva za hitro postopno odpravo te prakse in spodbujanje drugih nediskriminatornih ukrepov, da bi se malim in srednje velikim podjetjem (MSP) olajšal dostop do čezmejnega trga.

Pristop in pričakovani rezultati

Komisija je več let sodelovala z državami članicami pri reviziji nacionalnih pravil o nadomestilih. To delo je potekalo vzporedno s prenosom direktive o javnih naročilih na področju obrambe in se nadaljuje s tistimi državami članicami, ki še niso revidirale svoje zakonodaje o nadomestilih. Komisija bo hkrati pozorno spremljala prakso držav članic v zvezi z javnimi naročili in po potrebi ukrepala, da bi preprečila neupravičene diskriminatorne zahteve.

Komisija bo tudi spodbujala druge možnosti namesto nadomestil, da bi olajšala dostop MSP do čezmejnega trga. V ta namen je februarja 2014 organizirala delavnico z zainteresiranimi stranmi. Ta dialog se bo nadaljeval. V zvezi s tem Komisija namerava ustanoviti začasno svetovalno skupino z državami članicami in industrijo (sistemski integratorji in MSP), da bi se opredelile možnosti spodbujanja čezmejnih dobavnih verig. Komisija bo tudi posebej spremljala uporabo določb o oddaji naročil podizvajalcem iz Direktive 2009/81/ES. Junija 2015 bo Evropskemu svetu mogoče predložiti pobude za izboljšanje dostopa MSP do trga.

Varnost dobave

Varnost dobave je ključnega pomena za učinkovitost oboroženih sil in dobro delovanje notranjega trga. Gre za širok koncept, ki lahko zajema veliko različnih industrijskih, tehnoloških, pravnih in političnih vidikov.

Pristop in pričakovani rezultati

Časovni načrt za celovit sistem varnosti dobave na ravni EU: Komisija bo v skladu s svojim sporočilom in zahtevo Evropskega sveta, „da z državami članicami ter ob sodelovanju z

visoko predstavnico in Evropsko obrambno agencijo oblikuje časovni načrt za celovit sistem varnosti dobave na ravni EU⁶:

- a) proučila področja, ki bi jih moral takšen sistem zajemati, in obstoječe instrumente varnosti dobave;
- b) izvedla obsežna posvetovanja z državami članicami;
- c) opredelila možne ukrepe na področjih 1) dobave med državami članicami, 2) dobave držav članic iz tretjih držav ter 3) nadzora industrijskih in tehnoloških sredstev v EU, pri čemer so vsa ta področja ključni elementi za celovit sistem varnosti dobave.

Časovni načrt bo dokončan in predložen Evropskemu svetu junija 2015 hkrati z naslednjimi ukrepi.

Prenosi obrambnih proizvodov: z Direktivo 2009/43/ES je bil uveden sistem izdaje dovoljenj, da bi se olajšal pretok obrambnih proizvodov na notranjem trgu. Komisija je januarja 2014 začela študijo o tem, kako spodbujati uporabo glavnih instrumentov Direktive (splošna dovoljenja in certificiranje obrambnih podjetij) med nacionalnimi organi in industrijo. Kot prvi korak je razširila področje uporabe zbirke podatkov Certider³, da bi lahko države članice bolje obveščale zainteresirane strani o certificiranih podjetjih in izdanih splošnih dovoljenjih. Komisija bo na podlagi rezultatov študije, ki se pričakujejo julija 2014, predlagala nadaljnje ukrepe za krepitev izvajanja Direktive.

Obsežnejša ocena Direktive se bo izvedla na začetku leta 2015. To bo podlaga za poročilo o izvajanju Direktive, ki ga mora Komisija do junija 2016 poslati Evropskemu parlamentu in Svetu.

Nadzor sredstev: na področju obrambe in varnosti je lahko nadzor industrijskih in tehnoloških sredstev ključnega pomena za varnost dobave kritičnih zmogljivosti. Nekatere države članice imajo mehanizme za nadzor naložb v ta sektor. Vendar lahko zgolj nacionalen pristop ovira čezmejno sodelovanje industrije in odpiranje obrambnih trgov držav članic za konkurenco na ravni EU. Za poglobitev notranjega trga je zato morda potreben evropski pristop. Ta pristop je morda potreben tudi za zagotovitev zadostne stopnje neodvisnosti Evrope na področju obrambe in varnosti.

Na podlagi tega bo Komisija objavila zeleno knjigo o morebitnih pomanjkljivostih sedanjega sistema za nadzor sredstev in proučila možnosti za ukrepe na ravni EU, vključno z mehanizmi priglasitve in posvetovanja med državami članicami. Rok za sprejetje zelene knjige je konec tega leta.

Komisija namerava že na samem začetku priprave zelene knjige vključiti zainteresirane strani in izvesti obsežna posvetovanja z njimi.

³ Register certificiranih obrambnih podjetij (Certider). Več informacij je na voljo na: <http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/certider/>.

2.2 Spodbujanje konkurenčnejše obrambne industrije

Standardizacija in certificiranje

Komisija podpira EDA pri oblikovanju skupnega pristopa k standardizaciji in certificiranju. To je treba storiti ob dogovoru z državami članicami in ob popolnem upoštevanju nacionalne suverenosti, poleg tega pa je treba preprečiti podvajanje z delom organizacije NATO.

Pristop in pričakovani rezultati

Standardizacija: EDA ob posvetovanju s Komisijo pripravlja nov postopek za oblikovanje obrambnih in hibridnih standardov v Evropi, ki bi na strukturiran in nebirokratičen način povezovali obstoječe standardizacijske mehanizme na nacionalni, evropski in mednarodni ravni (npr. na ravni organizacije NATO). Ta metodologija temelji na proaktivnem pristopu z nacionalnimi strokovnjaki, ki spremljajo razvoj standardizacije na področju evropske obrambe in dajejo priporočila za obravnavo posameznih vprašanj, kadar se pojavijo. Komisija k temu postopku prispeva s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami v zvezi s civilno standardizacijo.

Komisija bo tudi opredelila skupne standarde, ki lahko podpirajo evropske projekte na posameznih področjih. V skupnem okolju za izmenjavo informacij (CISE) na področju pomorstva EU (obravnavano v oddelku 2.4) bodo na primer skupni standardi omogočili oblikovanje skupnega podatkovnega modela, potrebnega za zagotovitev učinkovite komunikacije med različnimi nacionalnimi informacijskimi sistemi za pomorski nadzor.

Certificiranje: Komisija bo v povezavi z Evropsko agencijo za varnost v letalstvu (EASA) še naprej podpirala EDA in države članice pri usklajevanju zahtev glede vojaške plovnosti, da bi se sistem za vojaško certificiranje čim bolj približal veljavnim civilnim zahtevam. Poleg tega bo z EASA, EDA in državami članicami še naprej spodbujala uporabo civilnih izkušenj in standardov EASA pri certificiranju vojaških proizvodov.

Da bi se znižali stroški, preprečilo podvajanje dela ter olajšalo skupno delovanje civilnih in vojaških letal v nerezerviranem zračnem prostoru, bi EASA na željo proizvajalcev in držav članic lahko prevzela skupno evropsko civilno certificiranje nekaterih vojaških proizvodov, medtem ko bi bile države članice še naprej odgovorne za certificiranje vojaških sistemov na letalih.

Komisija bo ob usklajevanju z EASA na podlagi zahtev industrije opredelila nekatere pilotne primere za vključitev EASA v civilno certificiranje proizvodov z dvojno rabo, kot so daljinsko vodeni zračni sistemi (RPAS), ki so vse pomembnejši del prihodnjih letalskih proizvodov, pri čemer bo to omogočilo stroškovno učinkovitejši in enostavnejši pristop⁴.

⁴ To je del širšega prizadevanja Komisije na tem področju za vzpostavitev okvira za delovanje civilnih RPAS, kot je določeno v njenem sporočilu z dne 8. aprila (COM(2014) 207). V ta namen bo Komisija spodbujala

Približevanje takšnemu pristopu bo temeljilo na analizi izvedljivosti za proučitev posledic za vire EASA ter pravne in varnostne vidike, ki izhajajo iz ločenih odgovornosti med civilnimi organi/organi EU ter vojaškimi/nacionalnimi organi.

Surovine

Dostop do surovin je vedno večji izziv za evropsko gospodarstvo. To je obravnavano v strategiji EU za surovine, ki vključuje nedavno revidiran seznam kritičnih surovin⁵.

Pristop in pričakovani rezultati

Številne od teh surovin, kot so redki zemeljski elementi in germanij, so tudi ključni vložki za aplikacije, povezane s področjem obrambe (kot je lasersko označevanje ciljev). Zato bo Komisija pregledala surovine, ki so za obrambni sektor nujno potrebne. Ta pregled bo ob tesnem sodelovanju z EDA in industrijo opravilo Skupno raziskovalno središče Komisije. Dokončal naj bi se do sredine leta 2015 in lahko omogoči morebitne prihodnje ukrepe politike na tem področju.

MSP, grozdi in regije

Evropski svet je poudaril pomen podpiranja regionalnih mrež MSP in strateških grozdov. Komisija bo sprejela ukrepe za podporo tem ciljem.

Pristop in pričakovani rezultati

Delo na tem področju bo potekalo ob podrobnem usklajevanju z dejavnostmi, povezanimi z MSP, ki so napovedane v poglavju o notranjem trgu v tem poročilu. Komisija bo prek svoje Evropske podjetniške mreže in evropskih strateških partnerstev grozdov, financiranih v okviru njenega programa COSME⁶, podprla dogodke navezovanja stikov, mreženje ter iskanje novih poslovnih partnerjev v EU in zunaj nje.

Komisija bo pojasnila pogoje, v skladu s katerimi se lahko evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) uporabljajo za podporo projektom z dvojno rabo, in sicer tako v smislu naložbenih projektov (Evropski sklad za regionalni razvoj – proračun v višini 140 milijard EUR) kot v smislu znanj in spretnosti (Evropski socialni sklad – proračun v višini 74 milijard EUR).

celovito uporabo instrumentov EU za zagotovitev celostnega pristopa in povečanje sinergij, vključno z omogočanjem varnega vključevanja RPAS v nerezervirani zračni prostor.

⁵ COM(2014) 297.

⁶ COSME – Program za konkurenčnost podjetij in MSP. Proračun za ta program za obdobje 2014–2020 znaša 2,3 milijarde EUR.

Poleg tega bo Komisija spodbujala vloge čezmejnih grozdov in mrež za financiranje iz programa evropskega teritorialnega sodelovanja, katerega skupni proračun znaša 8,7 milijarde EUR (2014–2020).

Od družb, grozdov in regij je odvisno, ali bodo izkoristili te priložnosti. Ne glede na to pa bo Komisija ob tesnem sodelovanju z EDA in Evropskim združenjem agencij za regionalni razvoj (EURADA):

- prispevala k ozaveščanju o teh priložnostih prek ciljno usmerjenih dogodkov. Prvo srečanje je potekalo 12. maja v Bruslju, drugo pa bo novembra 2014;
- julija 2014 objavila priročnik za regionalne organe in MSP, v katerem bo pojasnila možnost uporabe skladov ESI za podporo projektom z dvojno rabo;
- podprla oblikovanje regionalne mreže, povezane s področjem obrambe, ki temelji na dosedanjem delu z zainteresiranimi regionalnimi organi in grozdi, da bi se vzpostavil mehanizem za izmenjavo dobre prakse v zvezi z dostopom do skladov ESI in vključevanjem obrambe v strategije pametne specializacije.

Končni cilj teh ukrepov je povečati število uspešnih vlog MSP, povezanih s področjem obrambe, in grozdov za financiranje EU za projekte z dvojno rabo, zlasti iz skladov ESI in programa COSME. To bi moralo posledično pomagati MSP, da se bolje vključijo v grozde in povezane industrije na ravni EU, kar bo prispevalo k bolj raznoliki dobavni verigi.

Znanja in spretnosti

Za uspeh evropskega obrambnega sektorja je pomembno obdržati osebje s ključnimi znanji in spretnostmi ter zaposliti tiste z znanji in spretnostmi, potrebnimi za prihodnost. H konkurenčnosti sektorja lahko prispeva tudi večja mobilnost delovne sile v EU. Na nekaterih področjih se že soočajo s pomanjkanjem znanj in spretnosti zaradi upokožitev osebja ter težav s privabljanjem novih kvalificiranih strokovnjakov.

Pristop in pričakovani rezultati

Večina znanj in spretnosti, potrebnih na področju obrambe, je podobna tistim, potrebnim v drugih industrijskih sektorjih. To omogoča široko področje uporabe instrumentov EU, ki so bili prvotno zasnovani za civilno industrijo.

Komisija bo pri družbah, povezanih s področjem obrambe, in izobraževalnih ustanovah spodbujala zlasti uporabo programov „Sector Skills Alliances“ (koalicije sektorskih znanj in spretnosti) in „Knowledge Alliances“ (zavezništva za znanje). To bo storila s:

- kampanjo obveščanja o financiranju EU za pobude, povezane z znanji in spretnostmi. Kampanja bo organizirana ob sodelovanju z EDA in ustreznimi organi, vključno z Združenjem evropske vesoljske in obrambne industrije (ASD) ter evropskim sindikatom IndustriAll;

- spodbujanjem uporabe skladov ESI za usposabljanje in prekvalifikacijo delavcev, zlasti z obravnavo potreb po znanjih in spretnostih ter predvidevanjem prestrukturiranja. To bo poudarjeno v prej navedenem priročniku, ki se pripravlja za regionalne organe in MSP; ter
- študijo o sedanji in prihodnji ponudbi kompetenc ter znanj in spretnosti ter povpraševanju po njih v obrambnem sektorju, ki jo bo začela leta 2015 in bo podlaga za nadaljnje delo na tem področju.

Glavni cilj je razviti celovito razumevanje sedanjih in prihodnjih potreb po znanjih in spretnostih v evropskem obrambnem sektorju, da bi bile evropske, nacionalne in regionalne politike bolj ciljno usmerjene.

2.3 Izkoriščanje možnosti dvojne rabe pri raziskavah in spodbujanje inovacij

V sporočilu ter sklepih Evropskega sveta je bilo pomanjkanje naložb v raziskave in inovacije opredeljeno kot nevarnost za dolgoročno konkurenčnost evropske obrambne industrije in za evropske obrambne zmogljivosti.

Pristop in pričakovani rezultati

Komisija je opredelila več načinov podpore raziskavam, povezanim s SVOP, ki so opisani v nadaljevanju. Poleg tega bo razvila sheme predkomercialnih javnih naročil, ki se bodo lahko po potrebi uporabljale za zapolnitev vrzeli med raziskavami in trgov.

Raziskave z dvojno rabo: Komisija bo v obe smeri povečala sinergije med civilnimi raziskavami v okviru Obzorja 2020 in raziskavami na področju obrambe, ki jih usklajuje EDA, in sicer v obsegu, ki ga dopuščajo pravila o obeh vrstah raziskav. V ta namen bo tudi proučila možnosti širitve področja uporabe in krepitev statusa obstoječega sporazuma o evropskem okviru za sodelovanje z EDA.

Komisija je na podlagi sklepov Evropskega sveta začela opredeljevati več inovacijskih področij in aplikacije, h katerim prispevajo medsektorske ključne omogočitvene tehnologije, vključno z več civilnimi sektorji, ki so zelo zanimivi za obrambno in varnostno industrijo. To kaže na jasne možnosti za vključitev področja obrambe v širši inovacijski in tehnološki okvir. Komisija se zlasti posvetuje s skupino na visoki ravni za ključne omogočitvene tehnologije⁷ (ki je nedavno ustanovila podskupino za možnosti dvojne rabe pri ključnih omogočitvenih tehnologijah), ki bo do konca leta 2014 pripravila poročilo.

⁷ Skupina je bila ustanovljena februarja 2013, da bi Komisiji svetovala glede načinov spodbujanja uporabe ključnih omogočitvenih tehnologij v Evropi.

Pripravljalni ukrepi: namen pripravljalnih ukrepov je prikazati dodano vrednost prispevka EU na novih raziskovalnih področjih kot dopolnitev civilnih raziskav, povezanih s SVOP, ki potekajo v okviru Obzorja 2020. Pripravljalni ukrepi bodo trajali največ tri leta. Skupni znesek financiranja bo odvisen od proračunskih sredstev, ki bodo na voljo ob sprejetju, in bo moral upoštevati zgornje meje za pripravljalne ukrepe iz Uredbe (EU, Euratom) št. 1081/2010 o spremembi finančne uredbe. Če bodo ti pripravljalni ukrepi uspešni, bi lahko zagotovili podlago za morebitno raziskovalno temo, povezano s SVOP, ki bi se lahko financirala v naslednjem večletnem finančnem okviru. Čeprav to ne more nadomestiti nacionalnih naložb v raziskave in razvoj na področju obrambe, bi moralo spodbujati sinergije z nacionalnimi raziskovalnimi prizadevanji in industrijsko sodelovanje.

Področje uporabe pripravljalnih ukrepov bo opredeljeno ob posvetovanju z državami članicami, Evropskim parlamentom, EDA, ESZD in industrijo. Uspešni pripravljalni ukrepi bodo morali upoštevati posebnosti raziskav, povezanih s področjem obrambe, vključno z raziskovalnimi področji in modeli, pravicami intelektualne lastnine, zaupnostjo rezultatov, sofinanciranjem, pravili sodelovanja in vlogo držav članic, ter hkrati zagotavljati privlačnost za sodelovanje industrije. Osrednje vprašanje bo vprašanje upravljanja.

Komisija meni, da bi lahko ta načela in posebna vprašanja, povezana s pripravljalnimi ukrepi, obravnaval neodvisen svetovalni organ, ki bi ga sestavljali nosilci odločanja in strokovnjaki na najvišji ravni. To t. i. „skupino osebnosti“ bi sestavljalo približno 20 predstavnikov držav članic, Evropskega parlamenta, industrije in akademskega sveta na visoki ravni.

2.4 Razvoj zmogljivosti

Komisija je v svojem sporočilu izpostavila, da je treba obravnavati celoten razpon potreb po zmogljivostih, da bi se Evropa uspešno soočila s svojimi številnimi izzivi. Čeprav so za to odgovorne predvsem držav članice in EDA, lahko Komisija k temu znatno prispeva v skladu s svojimi pristojnostmi na področju nevojaške varnosti (npr. protiteroristično delovanje, varovanje zunanjih meja, pomorski nadzor in civilna zaščita).

Pristop in pričakovani rezultati

Skupna ocena potreb po zmogljivostih: Komisija bo z visoko predstavnico in EDA izvedla skupno oceno potreb po zmogljivostih z dvojno rabo za varnostne in obrambne politike EU. Cilj je poudariti področja, na katerih so potrebe po vojaških in nevojaških zmogljivostih podobne, ter določiti možnosti za sinergije, ki bodo upoštevale tudi tista področja zmogljivosti, ki jih je poudaril Evropski svet, vključno z RPAS, satelitskimi komunikacijami (SATCOM) in kibernetiko varnostjo.

Skupno okolje za izmenjavo informacij (CISE) na področju pomorstva EU: v sporočilu, ki naj bi bilo sprejeto julija 2014 v okviru strategije Evropske unije za pomorsko varnost⁸, bo

⁸ Sporočilo z dne 6. marca 2014 (JOIN(2014) 9).

naveden časovni načrt za izvajanje CISE. Poleg tega se bo okviru načrtovanega projekta, ki ga bodo vodile države članice, to okolje najprej razvijalo, uporabljalo in preskušalo v večjem obsegu, preden se bo začelo izvajati leta 2020.

Civilno-vojaško sodelovanje: Komisija bo za izboljšanje civilno-vojaškega sodelovanja v praksi na podlagi obstoječih mrež EU z EDA ustanovila neformalno skupino za usklajevanje, da bi dodatno okrepila sinergije in opredelila področja za nadaljnje sodelovanje. Iz uvodnega razmisleka je razvidno, da so tehnologije v zvezi s preprečevanjem kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih nesreč ter nesreč z eksplozivom (KBRJ-E) in tehnologije za odkrivanje nevarnosti obetavna področja za razvoj sinergij med politikami Komisije o notranji varnosti in delom EDA. Komisija je 5. maja sprejela sporočilo o novem pristopu k odkrivanju in zmanjševanju nevarnosti KBRJ-E (COM(2014) 247), v katerem je tudi poudarila potrebo po večjem civilno-vojaškem sodelovanju na teh področjih. Razprave z državami članicami bodo potekale prek obstoječe svetovalne skupine Komisije za KBRJ-E.

2.5 Vesolje in obramba

Razvoj evropskih in nacionalnih vesoljskih zmogljivosti ima vedno bolj osrednjo vlogo pri uspešnem soočanju z varnostnimi izzivi. Čeprav morajo nekatere vesoljske zmogljivosti ostati pod izključnim nacionalnim/vojaškim nadzorom, Komisija meni, da lahko večje sinergije med nacionalnimi in evropskimi vesoljskimi zmogljivosti znatno prispevajo k znižanju stroškov in večji učinkovitosti.

Pristop in pričakovani rezultati

Komisija si bo še naprej prizadevala za zaščito vesoljske infrastrukture in podpirala razvoj nove generacije satelitske komunikacije (SATCOM).

Nadzor in sledenje v vesolju: Komisija je za zaščito vesoljske infrastrukture predstavila predlog za podporni okvir za nadzor in sledenje v vesolju, ki je bil sprejet 2. aprila 2014. Ta okvir bo podprl nacionalna prizadevanja za ustanovitev konzorcija za nadzor in sledenje v vesolju ter zagotavljanje storitev nadzora in sledenja v vesolju na evropski ravni. Ko bo ta konzorcij ustanovljen, bo Komisija prek Obzorja 2020 spodbujala razvoj in obnovo zmogljivosti nadzora in sledenja v vesolju.

Satelitska komunikacija (SATCOM): na tem področju je bila v skladu s sklepi Evropskega sveta ustanovljena skupina uporabnikov, ki jo sestavljajo službe Komisije, ESZD, EDA in Evropska vesoljska agencija. Ta skupina uporabnikov obravnava vprašanje razdrobljenosti povpraševanja po varnostnih satelitskih komunikacijah in bo pomagala podpreti države članice pri pripravi naslednje generacije vladnih satelitskih komunikacij.

Poleg tega bo Komisija ob tesnem sodelovanju s skupino uporabnikov začela študijo, da bi opredelila povpraševanje po satelitskih komunikacijah s strani uporabnikov s področja civilne varnosti in s strani velikih infrastruktur EU. Rezultati se pričakujejo leta 2015.

Nazadnje bo Komisija v okviru svojih pristojnosti proučila možnost prispevka k izboljšanju dostopa EU do satelitskih slik visoke ločljivosti, da bi podprla misije in operacije skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) ter SVOP.

2.6 Izvajanje energetske politike in podpornih instrumentov EU v obrambnem sektorju

Oborožene sile se zelo zanimajo za zmanjšanje svojega energetskega odtisa, s čimer bi lahko pomembno prispevale k ciljem Unije na področju energetike.

Pristop in pričakovani rezultati

Komisija je leta 2013 začela razpravljati z državami članicami in EDA o ustanovitvi posvetovalnega foruma za energetiko v obrambnem in varnostnem sektorju. Naloga tega posvetovalnega foruma bo povezati strokovno znanje in izkušnje v zvezi z oblikovanjem energetske politike in drugih pobud s posebnimi zahtevami in okoljem oboroženih sil.

Posvetovalni forum naj bi začel delovati do konca leta 2014. Jeseni bi bilo treba na obrambnih ministrstvih in/ali povezanih institucijah vzpostaviti enotne nacionalne kontaktne točke za energetska vprašanja. Financiranje EU za posvetovalni forum je začasno rezervirano za obdobje 2014–2015 z možnostjo podaljšanja, če se bo pobuda v državah članicah izkazala za koristno.

Med razpravami z nacionalnimi strokovnjaki je bila ugotovljena potreba po informacijah o tem, kako bi bilo mogoče izvajati energetske politike in zakonodajo EU v obrambnem sektorju, da bi se povečale zmogljivosti oboroženih sil ter da bi se prispevalo k doseganju ciljev EU in nacionalnih ciljev v zvezi z (1) energetske učinkovitostjo, (2) uporabo obnovljivih virov energije ter (3) zaščito nujne energetske infrastrukture.

V ta namen bo posvetovalni forum do konca leta 2015 oblikoval številne cilje, ki jih je treba doseči, vključno s:

- smernicami o a) izvajanju ustrezne energetske zakonodaje EU ter b) financiranju naložb v energetske učinkovitost in obnovljive vire energije v obrambnem sektorju;
- koncepti in priporočili za skupne ukrepe držav članic za izboljšanje zaščite nujnih energetske infrastrukture.

2.7 Krepitev mednarodne razsežnosti

Ker se v zadnjih letih proračunska sredstva za obrambo v Evropi zmanjšujejo, ima izvoz na trge tretjih držav za evropsko industrijo vedno večji pomen, saj se s tem nadomesti manjše povpraševanje na domačih trgih.

Pristop in pričakovani rezultati

Konkurenčnost na trgih tretjih držav: Komisija bo razpravljala z zainteresiranimi stranmi o tem, kako podpreti evropsko obrambno industrijo na trgih tretjih držav. Vprašanja, ki jih je treba obravnavati, vključujejo učinek zahtev glede nadomestil v tretjih državah na evropski obrambni sektor, ovire za evropsko industrijo, ko se poteguje za naročila v tretjih državah, in prispevek sporazumov EU o trgovini in naložbah ter podporo, ki jo prejema konkurenti iz tretjih držav, in možnost podobne podpore za družbe EU.

Komisija bo za razpravo o tovrstnih vprašanjih v zadnji četrtini leta 2014 ustanovila forum, ki bo združeval predstavnike vlade in industrije. Na podlagi rezultatov tega dialoga bo ocenila potrebo po nadaljnjih ukrepih. Poleg tega bo še naprej redno vključevala zainteresirane strani, zlasti v okviru pogajanj o sporazumih o trgovini in naložbah s tretjimi državami.

Nadzor izvoza blaga z dvojno rabo: Komisija je 24. aprila 2014 na podlagi poročila Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Uredbe (ES) št. 428/2009⁹ sprejela sporočilo o pregledu politike nadzora izvoza¹⁰. To sporočilo je namenjeno določitvi usmeritve za strateški nadzor izvoza EU in opredeljuje konkretne možnosti politike za njegovo posodobitev.

Komisija bo kot nadaljnji korak pri pregledu politike izvedla oceno učinka različnih možnosti pregleda iz sporočila. Ta ocena učinka bo podprta z zunanjo študijo ter bo vključevala ciljno usmerjeno javno posvetovanje in „industrijski forum“ za ključne zainteresirane strani. Komisija jo namerava dokončati v prvi polovici leta 2015 in tako zagotoviti podlago za morebitne prihodnje ukrepe.

3. Zaključek

To poročilo je nadaljnji ukrep k sporočilu Komisije, ki je bilo sprejeto julija 2013, in prispeva k izvajanju sklepov Evropskega sveta iz decembra 2013. Hkrati zagotavlja nadaljevanje dejavnosti Komisije na področju obrambe in varnosti ter povezuje njen prispevek k zasedanju Evropskega sveta junija 2015.

Komisija lahko zlasti prek svojih politik o notranjem trgu, industriji, raziskavah in inovacijah pomembno prispeva h krepitvi evropskega obrambnega in varnostnega sektorja. Tako je

⁹ COM(2013) 710 z dne 16. oktobra 2013.

¹⁰ COM(2014) 244 z dne 24. aprila 2014.

predvsem zato, ker se razmerje med civilnim in obrambnim sektorjem krepi, ločnice pa postajajo vedno bolj nejasne. Očiten dokaz tega so misije SVOP, ki so večinoma civilne in zahtevajo tesno civilno-vojaško sodelovanje, da bi bile učinkovite. Zaradi tega se krepi povpraševanje po večjih civilno-vojaških sinergijah na področjih, kot so komunikacija, strateški prevoz, nadzor, RPAS itd. EU, zlasti Komisija, visoka predstavnica in EDA so vnaprej določeni za odziv na ta izziv.

Po drugi strani se naložbe v raziskave in razvoj na področju obrambe še naprej zelo zmanjšujejo. Leta 2012 so se odhodki za raziskave in razvoj na področju obrambe na ravni EU znižali za 38 % v primerjavi z letom 2011. Delna posledica tega je vse večja vrzel med obrambnimi in civilnimi raziskavami in razvojem. Zaradi tega je obrambna industrija vedno bolj odvisna od tehnologij, ki izhajajo iz civilnega sektorja, vse pogostejša pa je tudi nagnjenost k preusmeritvi v civilna podjetja. Medtem civilne družbe kupujejo tehnologije, kot je robotika, za katere se zanimajo tudi obrambna podjetja. Tako bodo bistvene tehnologije, kot so tiste v zvezi z masovnimi podatki, sintezno biologijo, tridimenzionalnim tiskanjem itd., postale pomemben vir inovacij tako za obrambno kot za civilno industrijo.

Čeprav je še vedno težko napovedati, kakšen bo evropski obrambni in varnostni sektor v naslednjih 20 do 30 letih, je jasno, da se industrijsko okolje spreminja. Obrambne dejavnosti bodo še naprej imele svoje posebnosti, vendar bodo za sektor vse pomembnejši tudi civilni elementi. Zaradi tega trenda so politike Komisije še pomembnejše za obrambo, pri čemer se ponujajo možnosti za nove sinergije in večjo učinkovitost, ki bi jih morala Evropa izkoristiti.